

studiul polon asupra țăranimii române se întreabă, cum va putea țăranul să-și îmbunătățească soarta, dacă legea îl oprește de la aceasta. Acesta este adevărul «dacă națiunea vrea să aibă o existență politică, abuzul trebuie dezlăcușat, (prin abuz se înțelege claca). În ce privește Biblia invocată de Arsache, nicăieri nu veți găsi acolo principiul după care un om trebuie să muncească, iar altul să consume».

Acest interesant răspuns polon este o contribuție de cel mai mare interes la lupta pentru eliberarea țăranilor români, a doua zi după revoluția de la 1848. Este adevărat că autorul nu propune soluții precise, afară de desființarea clăcii, se ferește să vorbească de o expropriere a moșiilor. Totuși desființarea clăcii, chirie pentru lotul rezervat țăranului, înseamnă în chip logic că acest lot îi va rămâne în deplină proprietate.

REVOLUȚIA PE PLAN INTERNAȚIONAL Dar, trebuie să recunoaștem, aceste preocupări sociale nu erau pe primul plan al acțiunii emigrației polone, în special al celei conduse de Adam Czartoryski. În relațiile ei cu mișcarea revoluționară română juca un rol principal politica internațională. Românii aveau puține relații folositoare cu partidele democratice revoluționare din Europa; prin studenții români se încheiaseră anume cunoștințe la Paris, iar Cimpineanu în 1839 fusese la Londra, dar vizita sa politică în Marea Britanie nu avusese urmări. În schimb, polonezii încă de 17 ani aveau poziții cinstigate în toate statele europene, cu legături cu partidele politice, cu presa, cu diplomația, cu burghezia bancară și chiar cu curțile regale. Comitetul polon din Paris condus de Adam Czartoryski poseda o întinsă rețea de agenți diplomatici, semioficiali, în toate capitalele, de la Londra la Constantinopol, precum și o altă rețea de spioni și agenți secreți conspirativi¹. Această rețea putea fi de mare folos pentru revoluționarii români în acțiunea lor de propagandă în Europa.

Dar organizația polonă de legături internaționale se baza pe anume principii politice, care se pot rezuma astfel: revoluția nu poate fi practic vorbind, nici în scopurile sale ultime, o acțiune locală, ci este un moment din evoluția tuturor popoarelor spre libertate. Pentru îndeplinirea ei trebuie încheiată o înțelegere a popoarelor asupra în vederea sculării împreună împotriva alianței asupritorilor. De aceea au încercat polonii în 1849 o mediațiune pentru împăcarea românilor și a ungarilor, de aceea luptau pentru unirea popoarelor din răsăritul Europei.

Dintre români erau mulți care au văzut revoluția de la 1848 într-un cadru foarte strîmt, ca o luptă pentru nevoile locale, astfel Heliade, Tell, N. Gulescu, pe de altă parte I. Ghica înclina să socotească revoluția de la 1848 ca o revenire la vechile capitulații cu Imperiul Otoman. În schimb, N. Bălcescu, poate influențat și de revoluționarii poloni, a conceput în chip hotărît revoluția pe plan internațional: «Ziua dreptății se apropie, în care se vor ridica popoarele, ca să măture rămășița tiranilor, de pe fața pămîntului. Atunci nu veți mai fi singuri în fața dușmanului, ci toate popoarele Europei vor alerga într-ajutorul vostru și vor sta împreună cu voi» (septembrie 1850)². E vorba deci de revoluția generală, a alianței popoarelor asuprite, așa cum o vedeau și polonii.

¹ M. HANDELSMAN, *Czartoryski, Nicolas I et la Question du Proche Orient*, p. 12, 24-27.

² N. BĂLCESCU, *Opere*, Ed. Acad. R.P.R., I, București, 1953, p. 312.